

Kes tahab edasi elada?

Taanis elav USA ökoloog, keskkonnauudiseid koguva ja vahendava võrgukeskkonna Ecological Internet asutaja ning blogi Earth Meanders autor dr. Glen Barry pakub välja kümme eeldust inimkonna püsijäämiseks. Need on:

1. Rahvaarvu vähendamine. Praegu elab Maakeral ilmselgelt liiga palju inimesi. Rahvastiku kasv peab esmalt stabiliseeruma ja seejärel kahanemiseks pöörduma. Inimesi tohiks Maal elada praegusest vähemalt kolmandiku võrra vähem. Kõikjal maailmas tuleks piirata sündivust, kasutades ka maksupoliitilisi vahendeid, näiteks maksusoodustusi väikeperedele ja lastetuile paaridele. Barry rõhutab, et inimene ainsa mõistusliku liigina peaks ka oma arvukuse piiramisega edukalt toime tulema. Rahvaarvu vähendamine on praegu kõige olulisem keskkonnaküsimus, mida keskkonnaalastes debattides kahjuks alahinnatakse.

2. Kasvuhoonegaaside õhkupaiskamist tuleb kiiresti vähendada vähemalt 60 protsenti. See tähendab lõppu kivisöe- ja naftaenergeetikale, üldist süsinikumaksude kehtestamist, rahapaigutusi taastuenergeetikasse ning karme looduskaitse ja säästunõudeid.

3. Ökosüsteemide kaitsmine. Suured, omavahel ühendatud ja rangelt kaitstud ökosüsteemid, mis katavad suurema osa maast ja suure osa merest, on eelduseks puhta õhu, vee, pinnase ja muu eluvajaliku taastumisel. Vaja on suuri merekaitsealasid ja tööstusliku kalapüügi lõpetamist. Samuti ürgmetsaraie lõpetamist, piirates raied rangelt kultuurmetsadega.

4. Tarbimise vähendamine. Loodusvarade kahanemine ja keskkonna allakäik tähendavad, et tuleb propageerida täiesti uut eetikat, mis rõhutaks vabatahtlikku tagasihoidlikkust oma tarbimisvajaduse rahuldamisel ning "piisavuse" taju — iga inimene tuleb tuua oma tegelike vajaduste äratundmisele, et lõppeks ületarbimine. Uut eetikat peavad toetama ka seadused, mis tarbimisest tuleva keskkonnamõju minimeerivad. Barry rõhutab, et reformid ei pea sugugi olema keerulised ja revolutsioonilised. Algul piisab lihtsast uuendustest, näiteks pakkematerjali radikaalsest vähendamisest tööstuses ja kaubanduses ning otsusest kasutada ainult mitmekordselt kasutatavaid materjale.

5. Mahepõllundus. Siiä alla paigutab Barry ka inimeste toitumisharjumuste muutmise. Inimesi tuleb harjutada sööma mahetoitu, mis on loomulikult muundamata. Ka lihasöömist tuleb oluliselt vähendada. Ning loomulikult peavad nii söödavad taimed kui ka liha olema kohapeal toodetud, mitte sisse toodud kaugetest maadest. Barry tuletab taas meelde, et inimeste söömisharjumused ei mõjuta üksnes

põllumajandust, vaid pea kõiki ökosüsteeme. Ka metsade hävitamine, mürgitatud toiduahelad, raisatud magevesi, pinnase hävitamine ja ökosüsteemide süsiniku sidumise võime vähenemine tulenevad otseselt inimeste söömisharjumustest.

6. Jätkusuutlik majandus. Kuigi tänapäeva ühiskonnas üritatakse sellest mööda vaadata, alluvad kõik majandussüsteemid paratamatult looduslikele süsteemidele. Seepärast peab ka igasugune majandustegevus olema allutatud looduskapitali säilitamisele ja kasvatamisele. Majanduskasv, mille käigus hävitatakse looduskapitali, ei ole jätkusuutlik. Barry hinnangul tuleks ainult majanduskasvule orienteeritud majandustegevust käsitleda keskkonnakuriteona.

7. Keskkonnasõbralikud tehnoloogiad. Ükski tehnoloogia pole iseenesest jätkusuutlik, kuid puhastel ja keskkonnasõbralikel tehnoloogiatel on oluline osa praeguste majanduslike väljakutsete lahendamisel. Barry hinnangul on energiatõhusa, jätkusuutliku ja ainult taaskasutusel põhineva majanduse arendamiseks olemas hiiglaslik potentsiaal. Mürgiste kemikaalide kasutamine tuleb aga viivitamatult lõpetada.

8. Keskkondlik restauratsioon. Inimkonna ajaloo jooksul on hävitatud liiga palju ökosüsteeme selleks, et piirduda vaid veel säilinute edasise säilitamisega. “Kollapsijärgsed” või “postkollapslikud” inimühiskonnad, nagu Barry rohelisi tulevikuühiskondi nimetab, peavad tegelema ka tähtsate ökosüsteemide taastamisega.

9. Vaesuse likvideerimine. See taotlus ei ole Barry kinnitusel kuidagi vastuolus kõigi ülejäänutega. Senine areng on näidanud, et katsed viia kogu maailma elatustase praeguse USA kõrgustele, on lõppemas totaalse keskkonnakatastroofiga. Kui aga arvestada kõigi ülejäänud siintoodud punktidega, pole võimatu tagada maailma elanikkonnale keskmise eurooplase elatustase. Selleks on vaja lihtsama ja tagasihoidlikuma elustiili üldist propageerimist, jätkusuutlikku arengut, enda liikmeid võrdselt ja õiglaselt kohtlevaid poliitilisi ja majandussüsteeme ning kiiret üleminekut keskkonnasõbralikele tehnoloogiatele.

10. Demilitarisatsioon. Praegu kütavad konfliktid lõpukorral olevate loodusvarade üle militarismi ja vaenu. Selline olukord tuleks lõpetada ja kulutused sõjaväele suunata oluliste sotsiaalsete ja keskkonnaprobleemide lahendamiseks. Riikidevahelisi probleeme on sõjavägedest edukamalt võimalik lahendada tugevate rahvusvaheliste seaduste ning looduskeskkonna parandamisega.